

"Antika bir san'at, antikacıların çarşısına gidilse,.. Bir milyon fiyatla satılır. Eğer kaba demirciler çarşısına gidilse, beş kuruşluk bir demir pahasına alınabilir." ifadesinde "antika" ve "kaba demirci çarşıları" neyi temsil ediyor?

"Meselâ, insanların san'atları içinde, nasıl ki maddenin kıymetiyle san'atın kıymeti ayrı ayrıdır. Bazan müsavi, bazan madde daha kıymettar; bazan oluyor ki, beş kuruşluk demir gibi bir maddede beş liralık bir san'at bulunuyor. Belki, bazan, antika olan bir san'at bir milyon kıymeti aldığı halde, maddesi beş kuruşa da değmiyor. İşte, öyle antika bir san'at, antikacıların çarşısına gidilse, harika-pîşe ve pek eski, hünerver san'atkârına nisbet ederek, o san'atkârı yad etmekle ve o san'atla teşhir edilse, bir milyon fiyatla satılır. Eğer kaba demirciler çarşısına gidilse, beş kuruşluk bir demir pahasına alınabilir."(1)

Antikacılar çarşısı, ilahi sanatların değer ve kıymetini bilmeyi ifade ederken, **kaba demirciler çarşısı** ise ilahi sanatların sadece maddesi ve cüzi faydası açısından yargılamayı ifade ediyor.

Mesela, imanlı mütefekkir bir alim açısından bir elma kainat kadar değerli bir nimet, bir sanat harikası, bir kudret mucizesi iken, inkarcı bir mütefennin için ise, elma insanın yediği basit bir gıda, değeri de bir iki liralık bir meyvedir.

Burada **mütefekkir alim** *antika sanatçısı* olurken, **inkarcı mütefennin** ise *kaba demirci* bir esnaf oluyor. Birisi elmayı sanatına göre değerlendirirken, diğeri ise sadece maddesine ve mideye bakan basit faydasına göre değerlendiriyor.

Oysa elma kainat kadar mükemmel, kainat kadar harika, kainat kadar taklit edilmesi mümkün olmayan bir ilahi sanat bir ilahi eserdir. Çünkü yeryüzündeki bütün insanlar, cinler ve ruhaniler bir araya gelseler, bir elmayı icat edip yaratamazlar. Çünkü bu elmanın üzerinde ilahi bir mühür ilahi bir imza bulunuyor. Yani bu elmanın sanat değeri sanatkarından geliyor. Bu elmayı ancak bir ilah yaratabilir.

(1) bk. [Sözler, Yirmi Üçüncü Söz, Birinci Mebhas.](#)